

opinió | RAMON FORTIÀ I RIUS. Biòleg

Aiguamolls de Pals: la veritat

L'octubre de 1983 s'aprova la llei de protecció dels aiguamolls empordanesos. El document, però, naixia tocat, ja que en la tramitació parlamentària n'eren excloses les zones humides del Baix Empordà. Aquest és el motiu pel qual el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà només incorpora, malgrat el seu nom, espais alt-empordanesos. Ses senyories van canviar l'àmbit però no pas el nom de la cosa, fet que ha comportat que s'arrossegui un greuge històric i de notable imprecisió. Però quins foren els motius de l'exclusió? Parlamentaris de l'època feren saber les pressions rebudes de CiU perquè quedessin fora de la llei els aiguamolls del baix Ter. Això s'evidencià el 1985, quan l'Ajuntament de Pals feia públic el pla general, en el qual es preveia una marina per a 6.000 persones a la zona dels aiguamolls. El consistori, presidit per Pere Servià (CiU), defensava sense vergonya la proposta de colgar les maresmes, i són seves frases que ja formen part dels annals de la ignorància com ara: «A Pals no tenim aiguamolls. El que hi ha són basses d'aigua», o «és l'única manera que deixin de ser uns terrenys inútils com ho han estat fins ara».

Però Servià i els seus eren còmplices d'un home que tenia per objectiu la urbanització de totes les terres que posseïa. De fet, no es pot parlar de la pèrdua d'identitat del territori baix-empordanès sense referir-se a Baltasar Parera Coll. D'ell era bona part del front marí de Pals ara edificat, les dunes soterrades sota el camp de golf i els apartaments del rereplatja, els aiguamolls colgats pel càmping Playa Brava i les llacunes en les quals es pretenia la construcció de la marina. Sortosament, el 1990 el TSJC emetia una sentència històrica en relació amb el recurs interposat contra l'aprovació del PGOU de Pals, i dictaminava que les zones humides de la població havien de ser subjectes a protecció especial.

Una imatge del mas Carles i de la zona d'arrossars que l'envolten feta l'any passat.

L'any 1989, mentre s'esperava la sentència, la Generalitat presentava el pla d'espais d'interès natural (PEIN). En aquest document, que volia preservar les àrees de valor ambiental del país, no hi eren inclosos els aiguamolls de Pals. La influència dels prohoms del municipi era tan gran, que a darrera hora les zones humides de Pals havien estat tretes. El nyap era de tals dimensions, que encara es veia a les fotocòpies la marca del *typex* del censor. Mentre que Servià lluitava el seu habitual despit tot dient que el PEIN li semblava molt bé ja que al municipi no hi havia cap espai per protegir, el conseller Joaquim Molins, descobert per la premsa, s'afanyava a rectificar la posició de la Generalitat i afirmava que «a Pals hi ha aiguamolls i s'han de protegir». Sempre m'he preguntat quin era el poder dels governants de Pals i de Baltasar Parera per posar en risc el prestigi d'un govern i fer ballar la cadira de tot un conseller.

De resultes d'això, i coneguda un any més tard la sentència del TSJC que obligava a protegir els aiguamolls, la Generalitat decidia no presentar-hi recurs.

Tanmateix, sí que ho feia Baltasar Parera, propietari de bona part dels terrenys i promotor de la marina. Parera, però, tornava a perdre, i malgrat la seva obstinació per urbanitzar els aiguamolls, el 1996 el TS ratificava la sentència emesa pel TSJC.

L'any 2000 es produïa una de les majors humiliacions a la qual han estat sotmesos els idearis conservacionistes. Un conveni signat entre el Departament de Medi Ambient, l'Ajuntament de Pals i la societat Arenales de Mar, de la qual era titular Baltasar Parera, atorgava la gestió dels aiguamolls a aquesta immobiliària. Talment com posar la guilla a vigilar el galliner. Aquell que durant dues dècades havia esmerçat tots els esforços a destruir les maresmes, ara s'erigia en el seu triomfant gestor. Felip Puig, conseller de Medi Ambient, lloava el fet que l'empresa portés l'espai, i ho feia des de l'embarcador que el càmping Playa Brava –del mateix hòlding– ha construït il·legalment a les basses d'en Coll, als aiguamolls de Pals.

Una mínima dignitat nacional hauria de fer revocar acords com aquest, i més

si tenim en compte que la gestió feta per Parera ha estat vergonyant. No debades el càmping Playa Brava, a banda d'ocupar una superfície molt superior a l'autoritzada, ha consolidat un embarcador de 1.500 m² a les basses d'en Coll des d'on es promociona com a lloc per on navegar pel mig dels aiguamolls. Voleu major barra i permissivitat davant una de les zones de reserva del futur parc de les Medes, el Montgrí i el baix Ter?

La creació d'una figura que garanteixi les darreres zones humides del baix Ter esdevé una qüestió d'urgència històrica. Ja no es preserva el que es vol, sinó el que queda després de 25 anys de mercadeig. De fet, els límits proposats per aquest espai no obeeixen en molts casos a cap lògica ambiental, sinó a la necessitat d'excloure aquelles actuacions no desitjables que s'han consolidat damunt el que fou una de les àrees agrícoles més valuoses del país, avui al límit del col·lapse. Bones mostres d'aquest desgavell les tenim als camps de golf de Gualta –amb una superfície de 140 hectàrees– i de les serres de Pals –a només 1.500 m de l'anterior i de 75 hectàrees–, construït també per Baltasar Parera, i en què es preveu la possibilitat d'annexar-hi un hotel de grans dimensions. L'última arriba ara, amb les pretensions de Parera i els seus de situar al mas Carles i al bell mig del parc natural una base d'esquí nàutic, que profanarà amb l'excavació de 200.000 m³ un dels pocs paratges que encara resisteixen els embats d'una irracional ocupació del territori. Propostes com aquesta només poden ser qualificades com una autèntica obscenitat, al límit de la pornografia.

Ja ho veieu. Que anys enrere aquests personatges ens fessin veure la padrina té la seva lògica atès l'escenari polític del moment. Però que avui no s'amaguin sota les pedres i encara gosin remenar la cua per despatxos és ben bé perquè ens ho fem mirar. En cas contrari, tot el que us he explicat hauria estat mentida i puc ben assegurar que no és així. Dissortadament, hi vaig dedicar els millors anys de la meua vida.

el lector escriu

Via verda

● Les continuades queixes i observacions, en diferents mitjans de la comarca, envers la prohibició d'excedir els 80 quilòmetres per hora en el flamant i desproporcionat tram de l'anella de les Gavarres al pas per Mont-ras, em du a qüestionar si la futura, ja de per si polèmica, ronda urbana de la Bisbal d'Empordà serà objecte d'una mesura idèntica. Si fos el cas, i atenent a la decisió predefinida d'Obres Públiques d'apostar vehementment pel traçat sud, bé els usuaris podrien gaudir properament d'un vial amb més recotregut, més lent i amb les connexions viàries prioritàries desplaçades al

nord, si valorem les previsions estimades en un principi i segons els dos traçats proposats. No obstant això, incomprensiblement, i contràriament a l'enorme inversió que es necessita per desenvolupar tal infraestructura, els usuaris continuaran condemnats a disfrutar d'una xarxa de carreteres secundàries decadent i insegura, amb vies mancades de vorals i imponents sots; ans el contrari d'un model coherent i de futur: la potenciació d'aquesta xarxa i del transport públic. Això sí, en el tram Mont-ras-Palamós, el departament en qüestió té en projecte la via verda paral·lela a l'autovia, a cop de més expropiacions i duplicant part dels mateixos trams que en

l'actualitat ja existeixen. En vista de la posició dels responsables del DPTOP, qualsevol acte de fe i de condonació sols podria resultar d'un autèntic deliri. / MARC LEMONCHE. La Bisbal d'Empordà.

Quin ensurt!

● L'altre dia, en sortir al carrer, després de veure una pel·lícula en un cinema, em va passar una cosa molt curiosa.

Vaig sortir molt reflexiva, intentant trobar el perquè d'aquell final tan inesperat i imaginant-me'n d'altres que, per mi, haurien estat més lògics, quan, de sobte, vaig tenir un ensurt enorme: alguns carrers de Salt eren plens de gent

amb banderes espanyoles, banderes amb toros escandalosament grans... fins i tot em va semblar veure banderes amb l'escut de la Falange! Tenia el cotxe lluny, el cor m'anava a mil i el cap em bullia: o bé hi ha hagut un cop d'estat, o estan filmant una pel·lícula, o bé he entrat en una altra dimensió. Entre crits de *Viva España!* vaig arribar, d'esma, al cotxe. Després de respirar a poc a poc, de tranquil·litzar-me –cosa que va ser complicada perquè els crits d'*España! España!* retronaven dins meu– vaig posar la ràdio a veure si en treia l'entrellat, de tot allò que m'estava passant. No havia tornat al any 39, ni filmaven cap pel·lícula, ni molt menys no hi havia ha-

gut cap cop d'estat, només era que la selecció de futbol d'Espanya havia guanyat no sé quin copa. Trista, molt trista per l'espectacle viscut –al meu entendre aclamaven una selecció que no és la nostra, que és d'un país que no ens deixa tenir la nostra– vaig arribar, encara incrèdula, a casa.

M'obre la porta el meu home i em diu amb cara de circumstàncies: «No podré tirar els petards que vaig reservar de Sant Joan. Ha guanyat la selecció espanyola. S'han d'endregar.»

Al meu cor també hi ha endregada una esperança: poderlos tirar el dia que la selecció catalana, la nostra, sigui oficial. / MARIA ÀNGELS ALSINA. Besançon (Gironès).